

MARELE RĂZBOI, București, Muzeul Național Cotroceni, 2016, 78 p.

În data de 8 iunie a.c., la Muzeul Național Cotroceni s-a vernisat expoziția „Marele război” (organizator Mădălina Nițelea), consacrată împlinirii a 100 de ani de la Consiliul de Coroană care a decis intrarea României în primul război mondial. Tot atunci a fost lansat și catalogul expoziției, apărut, putem spune, în condiții grafice deosebite. Este un material ilustrativ util inclusiv în activitatea didactică.

Albumul conține așadar facsimile (menționăm extrasele din Tratatul încheiat între România și Antanta și declarația de război adresată Austro-Ungariei), imagini cu arme, uniforme, decorații, portretele unor personaje politice și militare (Ion I. C. Brătianu, Petre P. Carp, Nicolae Filipescu, Alexandru Averescu, Ioan Dragalina, împăratul Wilhelm al II-lea sau regele Ferdinand și mareșalul Joseph Joffre), și mai ales ilustrații cu instantanee din epocă, susceptibile să sugereze nu neapărat desfășurarea conflictului ca atare, deși există inclusiv o fotografie, destul de rară, a unui proiectil explodând la Mărășești (p. 47), cât atmosfera cotidiană în care s-a desfășurat acesta, de la imaginile din București sub ocupație, până la scenele vieții din tranșee sau din spitalele de campanie.

Mai amintim, în același sens, obiectele aparținând unor participanți la evenimente, cum ar fi bastonul lui Eremia Grigorescu, un fragment din cravașa regelui Ferdinand sau revolverul Nagant atribuit lui Henri Berthelot, care prin caracterul lor personalizat creează oarecum ceea ce în literatură se numește „efect de real”, adică o impresie de autenticitate și implicare afectivă a privitorului, mai concludentă pentru memoria istorică decât înregistrarea pur livrescă a informației respective.

Alexandru Mamina

ADRIAN-BOGDAN CEOBANU, *Diplomați în Vechiul Regat. Familie, carieră și viață socială în timpul lui Carol I (1878–1914)*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2015, 374 p.

Cele zece studii reunite în volumul lui Adrian-Bogdan Ceobanu confirmă interesul acestuia pentru istoria diplomației de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Perspectiva cercetătorului ieșean stă sub semnul preocupărilor, recente pentru istoriografia românească, de a așeza diplomația într-un context istoric mai larg. Astfel, fără a ignora aspectele politice așteptate de la o lucrare de istorie a diplomației (mărturie stau studiile *Din istoria Legației Franței de la București (1880–1914)*, p. 115–161 și „*Geografia*” *posturilor diplomatice ale României moderne: numiri și rechemări ale plenipotențiarilor români la Paris (1880–1914)*, p. 285–327), autorul a preferat teme precum educația dobândită și pregătirea pentru carieră, căsătoriile contractate, implicarea diplomaților în viața mondenă și culturală din țările în care se aflau în misiune. O asemenea tratare înlesnește o mai bună înțelegere a modalităților în care diplomații români și străini își adunau informațiile necesare.

În lucrarea sa, Adrian-Bogdan Ceobanu analizează lumea diplomatică cu precădere din perspectiva unei biografii colective a actorilor implicați în relațiile României cu alte state europene, adesea marcate de negocieri confidențiale și delicate. Tocmai datorită acestei perspective, istoria diplomației nu poate fi separată de aspecte ce ar ține – doar aparent și la o tratare superficială – de genealogii și istorii de familie. În *Fii, gineri, nepoți: relații de rudenie în diplomația Vechiului Regat*, p. 253–284, autorul urmărește impactul legăturilor familiale asupra unui corp diplomatic redus ca număr (p. 253), dar plin de „frați, veri și alte rude [...] prin alianță” (p. 266, 274). Sunt analizate echilibrat atât situațiile unor cariere de succes, cât și eșecurile care au dus la incidente diplomatice aplanate uneori de intervenția lui Carol I (vezi cazul datoriilor contractate de Radu Văcărescu la Viena, chestiune care a generat incidente de protocol la o recepție la ambasada Germaniei, provocând și sfârșitul carierei propriului tată, p. 264).

Studii și materiale de istorie modernă”, vol. XXIX, 2016, p. 133–135

La fel de importantă pentru această perspectivă este analiza despre *Cariererele șefilor de misiune români din Vechiul Regat (1878–1914)*, p. 181–218. Se poate urmări astfel profesionalizarea trimișilor români, de la personalități politice și publice trimise în diverse misiuni la oamenii a căror carieră – chiar influențată de relațiile de familie – a fost axată preponderent pe un *cursus honorum* urmat în Ministerul Afacerilor Străine.

Studiul *Un consul al Rusiei la Iași spre sfârșitul secolului al XIX-lea: Alexandre Giers*” (p. 83–113) are meritul de a atrage atenția asupra unui aspect care iese, de obicei, din sfera de interes a cercetătorilor istoriei diplomatice românești. Este vorba despre încercările consulului rus de la Iași de a se integra în saloanele și mediile culturale locale, comportament specific mai degrabă personalului legațiilor și ambasadelor decât celui consular, orientat cu precădere către probleme economice și juridice curente. Latura culturală a misiunilor diplomatice de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea este menționată și în cazul legațiilor românești de la Constantinopol și St. Petersburg (p. 230, 232), unde s-a încercat ca prin organizarea de spectacole de teatru și concerte să se câștige bunăvoința societății locale.

Cel mai inedit aspect avut în vedere a fost cel dedicat *Funeraliilor diplomaților Vechiului Regat. Între fast și uitare*, p. 329–356. Concluzia autorului, și anume că nu există monumente de for public pentru diplomații de carieră români, întărește de fapt percepția generală asupra discreției cu care aceștia au acționat în cariera lor.

Remarcăm și faptul că volumul este ilustrat cu fotografii ale câtorva dintre cei mai importanți diplomați români și străini ale căror cariere au fost analizate. Unele dintre studii sunt, de asemenea, însoțite de documente inedite.

Câteva observații se impun. Scrise independent unul de celălalt, studiile reunite în volum repetă uneori informații deja citate (chestiunea relațiilor tensionate dintre România și Grecia, menționarea anumitor legături de familie). Dat fiind că urmează o idee-forță coerentă, și anume pregătirea, relațiile și rolul diplomatului în societate, un capitol general de concluzii ar fi fost bine venit.

Cartea lui Adrian-Bogdan Ceobanu, *Diplomați în Vechiul Regat. Familie, carieră și viață socială în timpul lui Carol I (1878–1914)* se înscrie, alături de alte lucrări individuale și colective, în încercările bine realizate de a adânci, prin alcătuirea unei veritabile „biografii colective”, cunoștințele și interpretările oferite de analizele anterioare, concentrate cu precădere asupra aspectelor politice ale istoriei diplomației.

Bogdan Popa

PATTI SMITH, *Pe când eram doar niște puști*, «Iași», Polirom, 2014, 290 p.

Pentru cei care studiază fenomenul artistic, sociologia culturii sau ceea ce se cheamă generic istoria tinerilor, volumul de amintiri al poetei și cântăreței rock Patti Smith (*Just Kids*, în original) reprezintă o sursă extrem de semnificativă. (Cu atât mai recomandabil, cu cât valoarea documentară se completează în mod fericit cu talentul literar evocator). Volumul acoperă în linii mari perioada de la finele anilor 1960 și deceniul următor, axându-se pe relația autoarei cu Robert Michael Mapplethorpe, la rândul său desenator și inovator în arta fotografiei.

Cartea, în care apar printre alții Allen Ginsberg, William S. Burroughs, Janis Joplin, Bob Dylan, este ilustrativă pentru climatul spiritual din epoca respectivă și pentru profilul moral și destinul unei generații de tineri în răspăr cu părinții lor, care-și afirmă identitatea pe terenul unor valori diferite și printr-un comportament de natură să-i scandalizeze pe vârstnici (amorul liber, consumul de droguri, muzica rock ș.a.m.d.). O generație tensionată, confruntată nu numai cu adversitatea adulților și autorităților, dar și cu propriile complexe și inhibiții (Robert Michael Mapplethorpe de pildă și-a prezentat iubita drept soție ca să nu-și contrarieze părinții catolici), căutând să se elibereze însă și să